

Hal Urban

není
NÁHODA
ŽIVOT

portál

Hal Urban

není
NÁHODA

Ž
I
V
T

Původní anglické vydání:

Choices that Change Lives by Hal Urban, originally published by Fireside,
a Division of Simon & Schuster, Inc.

Copyright © 2006 by Hal Urban

České vydání:

Translation © Marcela Koupilová, 2017

© Portál, s. r. o., Praha 2017

ISBN 978-80-262-1285-0

Obsah

Cíle, nedostatky, citáty a knihy typu „pomoz si sám“	9
Pět důvodů, proč jsem napsal tuto knihu	15
1 Pokora	21
2 Trpělivost	37
3 Empatie	51
4 Dávání	63
5 Odpuštění	77
6 Myšlení	91
7 Možnosti	103
8 Obnova	115
9 Odvaha	129
10 Výtečnost	141
11 Poslání neboli mise	155
12 Bible	169
13 Modlitba	183
14 Moudrost	199
15 Radost	215
Závěr	220
Doporučená četba	221
Děkuji vám	222

Tato kniha je věnována Cathy Urbanové,
mé nejdůvěryhodnější poradkyni,
největšímu zdroji povzbuzení a nejlepší přítelkyni.

*Musíme dělat taková rozhodnutí, která nám umožní
rozvinout nejhlouběji skryté možnosti našeho skutečného já.*

Thomas Merton

Cíl, smysl a radost

*Cíl je místo, kde se vaše hluboká radost
setkává s potřebami světa.*

Frederick Buechner

*Smysl je síla. Na našem hledání a nalézání
smyslu může záviset naše přežití.*

Viktor Frankl

*To je skutečná životní radost – být používán jako
nástroj k účelu, který sami uznáváte jako úžasný.*

George Bernard Shaw

Předmluva

Cíle, nedostatky, citáty a knihy typu „pomoz si sám“

Několik náhodných autorových myšlenek

Dva hlavní cíle: být „radostný“ a „inspirativní“

Tisíce lidí, které jsem nikdy nepotkal, mají na mé psaní větší vliv, než tuší. Jsou to lidé, kteří čtou mé knihy a jsou tak laskaví, že si udělají čas, aby mi sdělili, jak to obohatilo jejich život. Jen málo věcí v životě má větší moc než pozitivní zpětná vazba. Ta nás ovlivňuje dvěma způsoby: jednak se nám v ní dostává potvrzení sebe sama – říká nám, že jsme něco udělali dobře, že naše práce za tu námahu stála a že byla oceněna. A kromě toho nás povzbuzuje k pokračování – stavět na tom, čeho jsme dosáhli, a něco k tomu přidat. Přesně takový účinek mají na autora této knihy telefonáty, dopisy a e-maily od lidí všeho věku a všech možných životních cest.

Dvě slova, která tito čtenáři používají nejčastěji, jsou *radostný* a *inspirující*. Shodou okolností jsou to dvě z mých oblíbených slov, a také dva hlavní cíle, kterých chci svým psaním dosáhnout. Proto mi vždycky znějí jako rajská hudba. Další takové pozitivní slovo je *naděje*, jako např. „Dal jste mi naději.“ Většinou je používají čtenáři, kteří prožívají něco těžkého: vězňové, lidé, kteří se právě rozvádějí nebo prožívají nějakou jinou ztrátu, a také lidé, kteří zápasí s nemocí, závislostí nebo finančními problémy. Ačkoli se nesnažím být terapeutem a ani si na to nedělám nárok, vědomí, že mé psaní druhým lidem pomohlo, je hluboce uspokojující. Modlím se, aby i tato kniha byla radostná a inspirativní a aby nabízela naději.

Vyznání autora, který má své chyby

Obeční předpoklad, že dobří lidé mají méně nedostatků, je chybný. Není to záležitost méně nebo více nedostatků. Podstatná je ochota něco s nimi udělat.

Louis A. Tartaglia, M.D.

Před několika lety jsem ve městě Columbus v Ohio dával místní televizi rozhovor o své první knize *To nejdůležitější v životě*. Redaktor řekl: „Konečně tu tedy máme někoho, kdo to všechno pochopil. Předpokládám, že jste neustále v pohodě a šťastný. Řekněte nám, jak to děláte?“ Musel jsem se smát – ne tomu redaktorovi, ale sobě. Řekl jsem mu to, co říkám každému, kdo mě kontaktuje: jako všichni jsem i já dílo, které teprve vzniká. Mám několik hlavních nedostatků, na kterých pracuji už dlouho, a nemohu tvrdit, že bych je už měl vyřešené. Jsem tomu však mnohem blíže než před deseti dvaceti lety, a to hlavně díky chybám, které jsem udělal, a díky tomu, co jsem se z nich naučil. Nejsem neustále „v pohodě a šťastný“. To podle mého názoru není nikdo. Naštěstí tomu ale většinou tak je, jednoduše díky dvěma zásadním skutečnostem, které jsem na své cestě objevil:

1. Každá chyba je příležitostí k zdokonalování a k růstu.
2. Na změnu není nikdy pozdě.

Pravděpodobně jste si všimli, že na konci téměř každé knihy, včetně této, je medailonek „o autorovi“. Obvykle se z něj dovídáme o tom, co autor vystudoval, jakých pracovních úspěchů dosáhl, jaké ceny dostal, jaké další knihy napsal a co teď právě dělá. Všechno je pozitivní a působivé. Vzhledem k povaze této knihy je však podle mého názoru stejně důležité odhalit také některé autorovy slabiny a nedostatky. Bolest, kterou mi způsobují, mi pomáhá lépe se rozhodovat, nacházet větší pokoj mysli i více radosti, a tvoří tedy základy pro psaní této knihy.

Prvních pět kapitol se zabývá pokorou, trpělivostí, empatií, odpuštěním a dáváním. To jsou kvality, které jsem mnoho let těžce postrádal. V těchto kapitolách se odkrývají mé nejhorší nedostatky a nejtěžší boje. Nepíšu

o těchto úžasných ctnostech proto, že bych chtěl tvrdit, že už jsem jich dosáhl, ale proto, že na nich pracuji, a proto, že hledám vnitřní pokoj a radost, které z nich pramení. Mnohokrát v minulosti jsem ničil svůj život a zraňoval druhé svou pýchou, netrpělivostí, necitlivostí, záští nebo jen prachobyčejnou sobeckostí. Celá dlouhá léta to byli moji osobní démoni. V posledních několika desetiletích se mi podařilo je trochu zkrotit, ale moje práce s nimi ještě není u konce. Ten proces přináší neuvěřitelné plody a doufám, že má cenu se o něj podělit s druhými.

Až si někdo, kdo mě znal z dřívější doby, vezme tuto knihu do ruky a zjistí, že první kapitola je o pokoře, řekne si nejspíš: „No tak zrovna on je ten *poslední*, kdo by měl psát o pokoře.“ Plně bych takový komentář chápal, ale z jednoho prostého důvodu bych nesouhlasil. Někdy právě ti, kdo udělali největší chyby, jsou právě ti nejpovolanější, kteří se mají podělit o to, co se ze svých chyb naučili. Jeden ukázkový příklad: Mám velmi blízkého přítele, který si před několika lety kvůli pití málem zničil život. Přišel o ženu, domov, práci a většinu peněz. Když byl na úplném dně, připustil si konečně, že má problém, a začal chodit na terapii k Anonymním alkoholikům. Pomalu si svůj život znovu vybudoval. Přestal pít, začal tvrdě pracovat, šetřit peníze, znovu se oženil a koupil si nový dům. Před několika lety odešel do důchodu z prestižního zaměstnání ve finančním sektoru. Nikdo nemůže tak kvalifikovaně vyprávět druhým o tom, kolik škody může napáchat příliš mnoho alkoholu. A přesně to dělá už více než dvacet let. Nespočtu lidí pomohl najít v životě správný směr. Já doufám, že budu moci udělat to samé, ale jiným způsobem. Nikdy jsem neměl problémy s pitím, prošel jsem však množstvím bitev se svými osobními nedostatky, které měly za důsledek velikou bolest, včetně ztráty přátelství. Možná že mé slabosti a pokusy o jejich nápravu pomohou lidem, kteří bojují s podobnými věcmi. Jen máloco přináší tolik radosti jako překonávání nedostatků, bez ohledu na jejich povahu. Slavít vítězství lidského ducha, zvláště když se týká osobního růstu, je jedna z největších odměn v životě, jichž se nám může dostat.

Od roku 1995 přednáším pro učitele a studenty na všech typech škol. Mám přednášky také pro rodiče, lidi z byznysu i z vlády, pro členy různých církví. Všechny tyto mé přednášky, bez ohledu na téma, obsahují líčení některých mých největších chyb a ponaučení, které mi daly. Říkám svým

posluchačům: „Nemám odpovědi na všechno a ani vám neříkám, že byste měli dělat všechno, co dělám já. Chci s vámi pouze sdílet některé věci, které většinou fungují. Vyzkoušejte je, překruťte si je tak, aby vyhovovaly vašim potřebám, a zahodte ty, které na vás nezabírají.“

Totéž říkám i zde svým čtenářům. Nechci nikomu radit, jak má žít svůj život. Pouze doufám, že některé z mých vlastních bojů a poznání, které bylo jejich důsledkem, prohloubí vaše pochopení toho, jak funguje život a co je nezbytné pro to, aby měl život cíl, smysl a byla v něm radost. Doufám, že to budou věci, které budou fungovat i u vás.

O mých spoluautorech a jejich výroci, které cituji

*Miluji citáty, protože mi činí radost nacházet myšlenky,
které bych také mohla mít, krásně vyjádřené s větší autoritou
někým, kdo je uznáván za moudřejšího, než jsem já.*

Marlene Dietrichová

Tato kniha netěží z hluboké studnice mé moudrosti – hlavně proto, že žádnou nemám. Je to kniha, která těží z hluboké studnice moudrosti, která nám byla předávána po tisíce let. V minulosti i v dnešní době zemi zdobí a zdobí nespočet moudrých lidí a ti nám zanechali poklad v podobě ponaučení, jak vést dobrý a smysluplný život. Tito skvělí lidé, někteří známí, jiní ne, někteří dávno po smrti, jiní živí, jsou spoluautory mé knihy.

Ve svých prvních dvou knihách jsem použil stovky citátů z děl jiných spisovatelů. Mnozí čtenáři je ocenili a sdíleli se mnou zkušenost, jak je lze rozmanitými způsoby využít. Zdá se, že dobrý citát má ráda většina lidí, včetně těch, kteří nijak zvlášť rádi nečtou. Žasneme nad schopností někoho moudrého, kdo dokáže za použití pouhých několika slov stvořit výrok, který má hluboký smysl a mocný dopad. Krása takových citátů spočívá v tom, že pro nás nechávají vykristalizovat důležité myšlenky. Jsou krátké, jdou přímo k věci, jsou plné zdravého rozumu a moudrosti a snadno se zapamatují. Oceňujeme jejich vhléd, a proto jsou pro nás hotový poklad.

Existují jednoduché myšlenky, které obsáhnou podstatu celé knihy, jednoduché věty, které mají všechnu krásu většího díla.

Joseph Joubert

I tentokrát jsem se hodně spoléhal na citáty z děl jiných autorů. Tato kniha je vlastně z větší části vystavěná na úžasné moudrosti, která nám byla předávána po generace. Jsem skálopevně přesvědčen, že všechny důležité postřehy a výroky týkající se lidského chování už tu byly dávno předtím, než jsem se tu objevil já. Takže tu není nic, co už by někde nebylo řečeno dříve. Tyto postřehy jsou však, jak doufám, uspořádané a předložené tak, aby byly k věci a mohly pomáhat. Vždycky jsem si kladl za cíl vrhat nové světlo na staré pravdy a pak je aplikovat na dnešní život. Doufám, že zde naleznete důležité věci, které vám připomenou, co je potřeba k tomu, abychom se dobře rozhodovali, abychom byli charakterními lidmi, abychom nacházeli smysl a směr svého života a aby rostla naše moudrost i radost.

Jedna věc týkající se citátů mě mrzí – že nejsou dostatečně genderově vyvážené. Mnohé jsou staré a v dřívějších dobách se psávalo o „muži“, nikoli o člověku jako takovém. Nemohl jsem měnit podobu, v které byly napsány původně, ale doufám, že pro vás budou představovat obecné výroky a rady, které se týkají chování všech lidí.

O knihách typu „pomoz si sám“

Když jsem si před lety sám vydal knihu *To nejdůležitější v životě*, někdo mi řekl, že si pro ni musím vymyslet zvláštní kategorii a napsat ji do levého horního rohu na zadní stranu obálky. Vymyslel jsem kategorii „Osobnostní růst / inspirace“. Zdálo se mi to nejlogičtější, protože jsem původně psal knihu pro mladé lidi, kterým jsem chtěl pomáhat v jejich růstu. Chtěl jsem je zároveň inspirovat k tomu, aby se stali těmi nejlepšími lidmi, jakými mohou být. Tato kategorie plnila svůj účel, dokud jsem knihu neprodal nakladatelství Simon & Schuster. Prodávají mnoho knih do různých knihkupectví, ale žádný z těch obchodů neměl oddíl pro knihy v kategorii „Osobnostní růst / inspirace“. A tak mé knihy končí v regálech s nápisem „Svépomoc“.

To je jeden z největších protimluvů všech dob a výraz, který jsem nikdy neměl rád, především proto, že si tak protiřečí. Když si chtějí lidé pomoci sami, proč by chtěli číst nějakou knihu, kterou napsal někdo jiný? Člověk si říká, že lidé, kteří provozují knihkupectví a tolik si cení psaných slov, by pro takovéto knihy mohli najít lepší kategorii. Nemyslete si, prosím, že kritizuji všechny knihy, které najdu v oddíle „Svépomoc“. Mnohé z nich jsou úžasné. Mnohé z nejlepších knih, které jsem kdy četl a jež nesmírně obohatily můj život, jsem našel právě v této kategorii. Inspirovaly mě a pomáhaly mi v osobním růstu, ale nebyla to skutečná „svépomoc“.

Není důležité, kde jste našli *tuto* knihu vy. Doufám, že vás osvítí a inspiruje vás k tomu, být plněji sami sebou, bez ohledu na chyby, které jste udělali, i bez ohledu na životní fázi, v níž se právě nacházíte. Jednou z největších radostí života je poznání, že vždycky máme prostor pro další sebeuvědomování a osobní růst. V jakémkoli okamžiku můžeme být lepší, šťastnější a moudřejší. Doufám, že tato kniha vám bude při této radostné činnosti pomoci.

Nikdy není pozdě být tím, čím jste mohli být.

George Eliotová

Úvod

Pět důvodů, proč jsem napsal tuto knihu

1. Abych ve větší úplnosti vysvětlil, jaký význam má volba

Jedna kapitola v knize *To nejdůležitější v životě* se jmenuje „Život není náhoda, ale volba“. Uvažovali jsme o tom, jestli bychom tak neměli nazvat tuto knihu, protože tato jednoduchá pravda ovlivnila tolik čtenářů. Vzpomínám si, že když jsem v lednu 2003 cestoval, abych knihu propagoval v médiích, doslova v každé televizi i rádiu chtěli redaktoři nejdříve mluvit o „té kapitole o volbě“. Mohli byste z toho nabýt dojmu, že jsem učinil nějaký překvapivý objev, který měl dramaticky změnit miliony životů. Pravda je však taková, že volba existuje stejně dlouho jako lidské bytosti. Je to opravdu ohromující, kolik lidí buď neví, anebo zapomíná, že téměř neustále volí mezi nějakými možnostmi – mezi nedůležitými maličkostmi nebo zásadními věcmi, které mohou náš život změnit k lepšímu, nebo k horšímu. Právě na některá z těchto zásadních rozhodnutí se zaměřuje tato kniha.

Ve své první knize jsem psal o tom, že jsem se vzdělával u jezuitů na University of San Francisco. Pokud jezuity neznáte, můžeme je snad nejlépe popsat tak, že je to řád řeholních kleriků, který byl založen svatým Ignácem z Loyoly a klade velký důraz na filozofii, logiku, etiku a svobodnou vůli. Právě tam jsem poprvé zjistil, jak důležité je žít na základě volby. Bůh nás nestvořil jako pouhé loutky, které nemají vlastní rozum, ale dal nám největší dar – svobodnou vůli, jinými slovy moc volit. Je to jedno z těch důležitých ponaučení, na které nikdy nezapomenete.

Toto zásadní ponaučení se upevnilo o několik let později, když jsem objevil úžasnou knížečku, kterou dnes mnozí pokládají na klasické dílo.

Jmenuje se *Your Greatest Power* (Vaše největší moc) a v roce 1953 ji napsal J. Martin Kohe. Kniha začíná větou:

MÁTE VELKOU A ÚŽASNOU MOC.

O něco níže na první stránce Kohe poukazuje na to, že většina lidí si toho ani v nejmenším není vědoma:

Miliony lidí si stěžují na svůj úděl, jsou znechuceni životem... a tím, jak se jejich život odvíjí, a přitom si neuvědomují, že mají moc svůj život nově uchopit. Jakmile tuto moc rozpoznáte a začnete ji používat, můžete od základu změnit svůj život a učinit ho takovým, jakým byste ho chtěli mít... můžete ho naplnit radostí.

Kohe zdůrazňuje, že na této moci je nejúžasnější skutečnost, že je dostupná všem, bez ohledu na věk nebo na postavení v životě. Nevyžaduje ani inteligenci, ani vzdělání, ani úspěchy, ani zvláštní nadání. Dostáváme ji všichni při narození. Musíme udělat jen jediné – rozpoznat ji. Co za úžasnou moc to tedy je? Kohe na tuto otázku odpovídá na straně devět:

NEJÚŽASNĚJŠÍ MOC,
KTEROU ČLOVĚK MÁ,
JE MOC UČINIT VOLBU.

Ať tomu jako jezuité říkáte „svobodná vůle“, nebo jako Kohe „vaše nejúžasnější moc“, je to základní životní fakt: skutečně žijeme z volby, nikoli z náhody. V první knize jsem sepsal devět zásadních voleb, které činíme. Týkají se: našeho charakteru, našich hodnot, toho, jak přistupujeme k druhým, jak se vyrovnáváme s nepřízní osudu, kolik se toho naučíme, čeho dosáhneme, v co věříme, jaký je náš cíl a jaký je náš přístup k životu. Tato rozhodnutí jsou důležitá, den co den se však rozhodujeme v mnoha dalších ohledech a také tyto volby pomáhají určovat kvalitu našich životů. V této knize se s vámi chci podělit o patnáct takových rozhodnutí.

Máme na výběr.

Máme různé možnosti.

Nemůžeme se rozhodnout, že si žádnou nevybereme.

Lewis B. Smedes

2. Abych dokončil něco z toho, co zůstalo nedokončené

V úvodu ke knize *To nejdůležitější v životě*, která má v anglickém originále podtitul „Dvacet věcí, na kterých záleží“, jsem položil otázku: „Proč dvacet?“ Nemělo to žádný zvláštní důvod a nikdy jsem netvrdil, že to jsou *jediná* ponaučení, která nám život dává. Byly to prostě některé z nejzákladnějších životních pravd o tom, jak to v životě chodí, které jsem chtěl předat svým synům a studentům. Z toho, co bylo na počátku dopisem pro ně, se stala kniha pro děti a později kniha pro lidi každého věku. Ukázalo se, že mnoho dospělých ocenilo, když jim kniha připomněla, jak důležitý je dobrý charakter a to, co jsem nazval „staromódní dobrotou“.

Když jsem sepisoval obsah, bylo v něm třicet ponaučení, a já věděl, že ve skutečnosti jich je mnohem více. Jenomže kniha by byla příliš dlouhá, a tak jsem ji zkracoval, až jsem ponechal jen to nejzákladnější. K těm úplným základům patří dobrý přístup k životu, respekt, tvrdá práce, sebekázeň, laskavost, poctivost, smích a vděčnost. Uběhlo třináct let a těch deset ponaučení, která jsem vynechal, jsou jako nedokončená práce. Navíc se mi dostalo několika dalších poučení (některá byla velmi bolestná), která bych chtěl také předat dál. Ponaučení v této knize jsou trochu jiná. Nejsou tak zásadní a tak zjevná jako ty v první dvacítky. Mohli bychom je popsat jako ty, které získáváme ve vyšších ročnících školy života. Některé z těchto nových rad jsou také větší výzvou. Učíme se o ctnostech, jako jsou pokora, trpělivost, odpuštění, empatie a dávání za vyšší cenu – obětování sebe sama. Když si je však osvojíme, tato ponaučení a další, o kterých se zde pojednává, vnesou do našich životů ještě větší radost a dodají jim hlubšího smyslu.

3. Abych poděkoval svým čtenářům a vzdal jim čest

Žádná slova žádného jazyka by nemohla adekvátním způsobem vyjádřit, jak hluboce si vážím stovek lidí, kteří mi po přečtení knih *To nej důležitější v životě* a *Positive Words, Powerful Results* (Pozitivní slova, mocné výsledky) napsali dopis, e-mail nebo mi zavolali. Děkovali mi, dělili se se mnou o své poznání a svá cenná ponaučení, posílali mi své připomínky, citáty a básně, upozorňovali mě na užitečné knihy a webové stránky, rozesmívali mě i rozplakávali, potvrzovali mou zkušenost a povzbuzovali mě. Právě díky těmto pobídkám jsem si přestal své knihy vydávat sám a začal jsem publikovat v nakladatelství Simon & Schuster pro mnohem širším publikum. Tito úžasní lidé mě také naléhavě vyzývali, abych nepřestával „kázat evangelium“ o dobrém charakteru a abych nepřestával psát. Tato dodatečná ponaučení jsou proto pro ně.

4. Abych uspokojil svou učitelskou potřebu

Tricet pět úžasných let jsem prožil jako učitel na střední škole a univerzitě. Ačkoli jsem už školní třídy opustil, nikdy jsem nechtěl přestat učit, tedy poznávat. Naštěstí jsem cestující učitel a mezi mými studenty jsou učitelé, děti a mládež různého věku, rodiče, lidé z byznysu a členové různých církví. Stále učím, ale nemusím opravovat testy, známkovat ani chodit na schůze katedry.

Největší změna je ale v tom, že už nemusím dělat to, čemu učitelé věnují většinu času – nemusím si dělat přípravy na hodiny. Staré zvyky se však těžko odnaučují. Pokračuji v psaní dalších lekcí jednoduše proto, že je toho tolik, co se máme naučit a co se má předat dál. Právě to dělá učitel. Několik let jsem si takové lekce psal do deníku a různých sešitů v naději, že se o ně jednou budu moci podělit s druhými. Mnoho učitelů (ze základních, středních i vysokých škol), kteří mou první knihu používají, se mě ptalo, jestli budou nějaké další lekce. Zde tedy jsou!

Americký rabín Harold Kushner ve své skvělé knize *When All You Ever Wanted Isn't Enough* (Když ani všechno, co jste kdy chtěli, nestačí) říká, že všichni jsme učitelé:

Všichni učíme, oficiálně nebo neoficiálně, nejenom učitel ve třídě nebo profesor na vysoké škole, kteří oslovují skupinu studentů, ale také zkušený účetní nebo dělník v továrně, který vám dá tip na novou knížku, protože ovlivnit nějakou jinou osobu, formovat v nějaké sice malé, ale životně důležité záležitosti její život je jedním z nejtrvalejších uspokojení, které kdy zakoušíme. Učíme, protože se potřebujeme sdílet.

Přidejte se prosím ke mně a k mým kolegům učitelům v našem úsilí o pozitivní vliv a předávejte přitom více z těch velkých životních ponaučení.

5. Abych zkoumal prameny moudrosti

První název, který jsem pro tuto knihu vymyslel, zněl *K moudrosti se člověk musí pracovat*. Měla být o dalších životních ponaučeních, která vedou k nejvyšší životní odměně. Můj vydavatel a redaktor z něj však nebyli tak nadšení jako já, a to z různých důvodů. Protože ale oni vědí mnohem víc než já, co v knižním průmyslu funguje a co ne, naslouchám jim. Předposlední kapitola se moudrosti věnuje a já jsem přesvědčen, že když učiníme ty správné volby, můžeme se k ní pracovat.

Mnoho let jsem si myslel, že moudrost je výsledkem přirozeného procesu: stárneme a stáváme se moudřími. V tomto obecném přesvědčení je kus pravdy, ale zdaleka to není celý příběh. Ne všichni staří lidé jsou moudří a někteří mladí lidé jsou mnohem moudřejší, než by se od jejich věku očekávalo. Skutečná moudrost znamená chápat, jak to v životě chodí, a žít dobře svůj život bez ohledu na věk.

Knihu *To nejdůležitější v životě* jsem napsal právě v roce, kdy mi bylo padesát. Přečetlo si ji mnoho lidí a mnozí mi psali a říkali, že jsem moudrý. Já jsem se jako moudrý necítil. Myslel jsem si, že kniha se zakládá především

na zdravém rozumu. Ale mezi zdravým rozumem a moudrostí je velký rozdíl, ačkoli ty dvě věci spolu souvisejí. Rozdíl je také mezi úspěchem (téma oné první knihy) a rozhodováním se mezi možnostmi, které nám pomáhají růst v moudrosti (téma této knihy). Cítil jsem se celkem úspěšně, ale vůbec ne tak moudře, jak jsem se jevil druhým lidem, a už vůbec jsem se necítil být tak moudrý, jak jsem chtěl být.

Jeden můj úžasný přítel mi před pár lety řekl, že kdyby se mu jako v pohádce mohlo splnit jedno přání, řekl by si o moudrost. Pokládal jsem ho za jednoho z nejmoudřejších lidí, které jsem znal, a jeho slova na mě silně zapůsobila. Také mě podnítila k desetiletému zkoumání pramenů moudrosti. Obnášelo to čtení knih napsaných moudrými lidmi minulosti i přítomnosti a knih o takových lidech, hovory se všemi moudrými lidmi, které jsem jen dokázal najít, a naslouchání jim. Obnášelo to rovněž dalších deset let života, chybování a růstu. Jako celek to bylo úžasné období poznávání, o které se teď rád dělím s ostatními. Myslím, že v moudrosti chceme růst všichni.

*Když se naučíme dělat lepší rozhodnutí,
je důsledkem moudrost.*

Erwin G. Hall